

IRWIR PAN
Polska Akademia Nauk
Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa

Asociația tinerilor și tinerelor
din România

Co-funded by the
European Union

RUAR
REBUILD RURAL
UKRAINE

«СУЧАСНІ ВИКЛИКИ В УПРАВЛІННІ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ»

“MODERN CHALLENGES IN LAND RESOURCES MANAGEMENT”

**Матеріали I Міжнародної науково-практичної
конференції**

**Materials of the 1st International Scientific and
Practical Conference**

Червень/June 7, 2024

УДК 332.36

Сучасні виклики в управлінні земельними ресурсами: матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 7 червня 2024 р.). Київ : Редакційно-видавничий відділ НУБіП України, 2024. 168 с.

Видання містить матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні виклики в управлінні земельними ресурсами». Тематика конференції відображає комплексність, міждисциплінарність і багатовекторність проблем формування сталого землекористування та інноваційних підходів до їх вирішення. У тезах доповідей учасників представлено технічні, організаційні, економічні, екологічні та соціальні засади забезпечення формування сталого землекористування.

Матеріали збірника будуть корисними для фахівців у сфері землеустрою, геодезії, картографії, містобудування, геоінформаційних технологій та ін.

The publication contains materials of the I International scientific-practical conference «Modern challenges in land resources management». The theme of the conference reflects the complexity, interdisciplinarity and multi-vector nature of the problems of sustainable land use formation and innovative approaches to their solution. The participants' reports present the technical, organizational, economic, environmental and social principles of ensuring the formation of sustainable land use.

The materials of the collection will be useful for specialists in the field of land management, geodesy, cartography, urban planning, geographic information technologies, etc.

Матеріали подано в авторській редакції

Materials are submitted in the author's edition

Рекомендовано до друку вченими радами

Факультету землевпорядкування Національного університету біоресурсів і природокористування України
(протокол № 10 від 20 червня 2024 р.)

Інституту землекористування Національної академії аграрних наук України
(протокол № 6-1 від 24 червня 2024 р.)

ISBN 978-617-8171-66-7

© Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2024
©Institute of Rural and Agricultural Development Polish Academy of Sciences (IRWiR PAN), 2024
©ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», 2024
©Інститут землекористування НААН України, 2024

Пендзей Л. П.
к.е.н., викладач-методист
ВСП «Бучацький фаховий коледж
ЗВО «Подільський державний університет»,
м. Бучач, Україна

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

За останні понад 20 років формування нової системи земельних відносин призвело до створення в Україні нового земельного устрою. Водночас змінилися форми власності на землю, організаційно-правові форми господарювання та фактори, що визначають спосіб використання землі. Забезпечення розвитку ринкової економіки стало пріоритетом сучасного вдосконалення землекористування. Однак зміни, що відбулись у процесі реформ, поки торкнулися більше зовнішніх форм організації сільськогосподарських землекористувань. Внутрішньогосподарська організація землекористування в більшості випадків залишається незмінною, це перешкоджає розвитку ринкових відносин у сільськогосподарському виробництві, а також підвищенню його ефективності.

Під землекористуванням слід розглядати процес використання земельних ресурсів для різних потреб (розміщення населених пунктів, різних комунікацій, промислових об'єктів, виробництва сільськогосподарської продукції, видобутку корисних копалин, рекреаційних цілей та ін.), і це все відбувається на основі нормативно-правових актів [4].

В системі власності на землю відбувся перерозподіл земельних ресурсів за формами власності та господарювання на користь приватного сектора.

Сільськогосподарське землекористування є просторовою основою функціонування виробництва в системі аграрних відносин. Характеризується площею земель, яка використовуються для сільськогосподарського виробництва (їх якісним та кількісним станом, родючість ґрунтів), а також просторовим та територіальним розташуванням земель (компактність, віддаленість, місце розташування, облаштованість виробничої, інженерної та соціальної інфраструктури та ін.) [1].

Основою сільськогосподарського землекористування виступають землі сільськогосподарського призначення, відповідно і є основним засобом виробництва в сільському господарстві (продукти харчування, корми для тварин та сировина для інших галузей промисловості) [3].

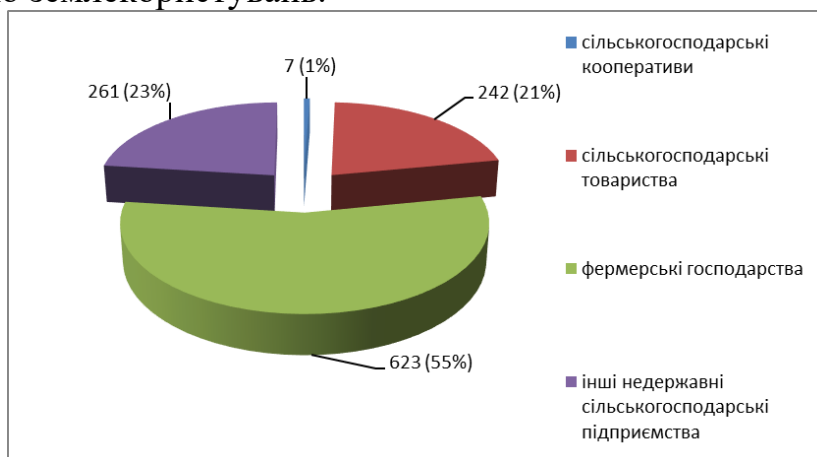
Виходячи з вище сказаного, об'єктами сільськогосподарського землекористування є землі сільськогосподарського призначення, які знаходяться у власності громадян і юридичних осіб, територіальних громад (комунальної власності), держави та закріплені за конкретним державним, комунальним чи приватним підприємством, установою для використання з певною метою відповідно до її цільового призначення.

Досліджуючи ефективність використання земельних ресурсів, важливе значення мають сільськогосподарські підприємства. У 2018 році в Україні нараховувалося 20932 з площею сільськогосподарських угідь до 50 га, що складає 45,9% їх загальної кількості Ці підприємства використовували 516,3 тис. га сільськогосподарських угідь. 304 сільськогосподарські підприємства (0,7%) використовували понад 7000 га сільськогосподарських угідь.

Спостерігаємо тенденцію подрібнення землекористування сільськогосподарських підприємств, а також зростання ролі особистих селянських господарств.

В Україні нараховується понад 25,3 млн. власників землі та землекористувачів. Для ведення сільськогосподарського виробництва селянами самостійно використовується 13,7 млн. га (44,1%) та 15,9 млн. га (51,1%) – сільськогосподарськими підприємствами на умовах оренди. Сільськогосподарські підприємства на праві власності використовують лише 19,6 тис га земель [2].

Таким чином, внаслідок земельної реформи на Тернопільщині утворилися різні форми господарювання, засновані на приватній власності. Так, на 2023 рік в Тернопільській області нараховувалось 1130 сільськогосподарських формувань (рис. 1). Утворені сільськогосподарські відрізняються різняться між собою за площею землекористувань.

Рисунок 1. Новостворені агроформування Тернопільської області

Переважаючою формою господарювання виступають фермерські господарства. В області їх налічується 623. Площа зайнята сільськогосподарськими угіддями, які використовують фермерські господарства становить 76258,3 га. На другому місці за кількістю функціонуючих підприємств знаходяться сільськогосподарські товариства - 242, а площа сільськогосподарських угідь є значно більшою – 263578,8 га.

При формуванні в Україні ринкової та екологічно безпечної економіки принципи функціонального використання та розвитку землекористування потребують врахування соціально-економічних та екологічних потреб.

Список використаних джерел

1. Краснолуцький О. В. Еколого-економічна ефективність використання земельних ресурсів корпоративними сільськогосподарськими підприємствами дис. канд. економ. наук : 08.00.06 / О. В. Краснолуцький. К. 2018. 340 с. (58)
2. Пендзей Л. П. Аналіз тенденцій розвитку землекористування сільських територій в умовах нових земельних відносин (на прикладі Тернопільської області). Вісник Львівського національного аграрного університету : економіка АПК.-Львів : Львів. нац. аграр. Ун-т, 2015. №22(2). С.170-175.
3. Третяк А.М. Розвиток земельних відносин та системи землекористування в Україні: монографія / А.М. Третяк, Й.М. Дорош, О.С. Дорош, М.П. Стецюк / за заг. ред. А.М. Третяка. К.: ЗАТ «ВІПОЛ», 2011. 256 с.
4. Третяк А. Сутнісні ознаки відносин власності на землю у контексті розвитку земельних відносин, землеустрою, землекористування та управління / А. Третяк, В. Третяк, О. Ковалишин. Землевпорядний вісник. 2019. № 4. С. 24-29.

DEVELOPMENT TRENDS OF LAND USE IN RURAL AREAS

Abstract. Over the past 20 years, the formation of a new system of land relations has led to the creation of a new land system in Ukraine. At the same time, the forms of land ownership, organizational and legal forms of management, and factors that initiated the method of land use were changing. Ensuring the development of the market economy has become a priority task of modern land use improvement. When forming a market and ecologically safe economy in Ukraine, the principles of functional use and development of land use require consideration of socio-economic and ecological needs.